

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om hantering av översvämningsrisker och vissa lagar som har samband med den

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 april 2010 en proposition med förslag till lag om hantering av översvämningsrisker och vissa lagar som har samband med den (RP 30/2010 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Pekka Kemppainen, jord- och skogsbruksministeriet

- lagstiftningsråd Tuire Taina, miljöministeriet
- enhetschef Markku Maunula, Finlands miljöcentral
- vesistöinsinööri Juha-Pekka Triipponen, Egentliga Finlands närings-, trafik- och miljöcentral
- jurist Ulla Hurmeranta, Finlands Kommunförbund
- vattenvårdskoordinator Hannele Ahponen, Finlands Naturskyddsförbund rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Lapplands förbund
- Finlands Fastighetsförbund.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker regeringens proposition och anser att den behövs inte minst för anpassning till klimatförändringen för att samhället ska kunna förbereda sig för översvämningar och minska risken för översvämningar och förluster på grund av översvämningar. Klimatförändringen förväntas göra exceptionella vattenförhållanden mer frekventa, inte minst vårflöden och störtregn på grund av dagvattenöversvämningar, som måste vägas in i planeringen av områdesanvändningen, styrningen av byggandet och räddningstjänsten. Med hjälp av enhetliga planer för

hantering av översvämningsriskerna kan man bedöma åtgärdernas betydelse för hela avrinningsområdet och samordna målen för hanteringen av översvämningsrisker med målen för vattenförvaltningsplanerna.

I lagen om hantering av översvämningsrisker föreskrivs särskilt vad planerna för hantering av översvämningsrisker ska innehålla och om de förfaranden som ska iakttas i planeringen. I planerna för hantering av översvämningsrisker, alltså riskhanteringsplanerna, läggs de åtgärder fram som ska göra det möjligt att hantera riskerna, men åtgärderna är inte slutgiltigt bindande.

Den behöriga myndigheten fattar i sinom tid beslut om villkoren för och finansieringen av åtgärderna eller också fattas beslut om finansiering av projektet av den privata och offentliga part som bestämmer om finansieringen. I hanteeringsplanen läggs därmed inte några sådana förpliktelser fast som skulle omfatta också privata parter, utan det handlar om hur myndigheten ordnar planeringsarbetet. Myndigheterna bör i alla fall i tillämpliga delar beakta godkända riskhanteringsplaner i sitt beslutsfattande.

Utskottet understryker att planeringen sker i dialog med invånarna och verksamhetsutövarna i ett område och olika intresserade parter, eftersom målet är att nå en så bred samsyn som möjligt om det bästa sättet att ordna riskhanteringen. För det nödvändiga myndighetssamarbetet för att upprätta riskhanteringsplaner i avrinnings- och kustområden föreskrivs det i 15 § om samarbetsorgan, översvämningssgrupper. Kommunen svarar i sin tur i alla delar för planerna för hantering av dagvattenöversvämningar. I översvämningssgrupperna ska avrinningsområdets närings-, trafik- och miljöcentraler, kommuner, landskapsförbund och lokala räddningssvåden vara representerade.

Enligt propositionens motivering ska översvämningssgrupperna se till att det ordnas tillräckliga möjligheter till växelverkan med till exempel ägarna till mark- och vattenområden, näringsidkare och representanter för vattenanvändarna. Invånarna i ett område ska höras innan ett område anges som ett område som löper betydande risk för översvämning och om eventuella förslag till riskhanteringsplaner. Propositionens syfte är att ge medborgare och sammanslutningar mer att säga till om när det gäller utredning av översvämningssriskerna i deras bostads- och verksamhetsomgivning och riskhanteringsmål och metoder och därför behöver det klarläggas om det finns en fungerande dialog mellan parterna. Inom beredningen av vattenförvaltningsplaner har man haft goda erfarenheter av frivillig- och miljöorganisationers medverkan i samarbetsgrupper för vattenförvaltning. Riskhanteringsplanerna och vattenförvaltningsplanerna är administrativa planer av samma typ och

därmed kan erfarenheterna vara till stor nytta. Utskottet påpekar att man utifrån 12 § särskilt bör se till att de åtgärder som anges i riskhanteringsplanen samordnas med miljömålen i åtgärdsprogrammet om vattenvårdsförvaltningen. Också detta är ett bevis på att planerna har ett nära samband med varandra.

Utskottet noterar att översvämningssgruppen har en mycket flexibel sammansättning och att ordföranden utses av jord- och skogsbruksministeriet. Det betyder att olika gruppers verksamhet i praktiken kan vara mycket olika, men det kan vara motiverat med hänsyn till att situationerna i olika områden varierar. Landskapsförbunden har en viktig roll i att samordna landskapsplaner och landskapsprogram generellt. Det är värt att notera att närings-, trafik- och miljöcentralen är ansvarig myndighet när det gäller att upprätta riskhanteringsplaner, men centralens plan för riskhanteringsplan ska godkännas av översvämningssgruppen. Närings-, trafik- och miljöcentralen är expert på planering av riskhanteringen och därmed bör dess expertis tas i anspråk fullt ut i riskhanteringen och adekvata resurser för arbetet säkerställas. De tillgängliga resurserna bör uppmärksammas särskilt, eftersom det är en annan part än den förberedande som godkänner hanteringsplanen.

I riskhanteringsplaner och vattenförsörjningsplaner gäller det att ta fram åtgärder som främjar både riskhanterings- och vattenförvaltningens mål. I stället för att till exempel rensa vattendragen bör man hålla kvar svämvatten där det inte orsakar någon större skada. Åtgärder för att hålla kvar svämvattnet underlättar i regel hanteringen av översvämningssrisker. En av orsakerna till ökad översvämningssrisk är markanvändningen, eftersom de belagda områdena blir allt större med upprepade och häftigare översvämningar som följd. Hanteringen av dagvattenöversvämningar är en särskilt stor utmaning i stadsområden där det finns få obelagda områden kvar och därmed just ingen uppsugningsareal. Det är kommunen som i alla delar svarar för planeringen av riskerna med dagvattenöversvämningar, vilket är så till vida lämpligt att översvämningarna och åtgärderna för att hantera dem är lokala

och förknippade med markanvändning och bygglösningar. Man kan förebygga dagvattenöversvämningar genom planläggning, eftersom risken för dem ökar ju tätare samhällsstrukturen blir och ju mer de belagda områdena ökar. Det är särskilt viktigt att se till att hindra avloppsvatten från kommunala avloppsreningsverk.

Utskottet poängterar att det är statens sak att styra den allmänna markanvändningsplaneringen och den vägen förebygga översvämningssrisker. Staten styr områdesanvändningen med sina riksomfattande mål för områdesanvändningen, som setts över genom ett beslut av statsrådet den 13 november 2008. Syftet är att ta effektivare tag mot klimatförändringen genom att höja beredskapen inför extrema väderfenomen och andra konsekvenser av klimatförändringen. I de justerade riksomfattande målen för områdesanvändningen läggs det fast att man i områdesanvändningen ska ta hänsyn till myndigheternas analyser av vilka områden som löper risk för översvämningar och försöka undanröja riskerna. I planeringen av områdesanvändningen gäller det att se till att det inte ritas in nybyggande i områden med översvämningssrisk. Undantag får göras bara om det utifrån behovs- och konsekvensanalyser kan visas att översvämningssriskerna går att hantera och att byggandet sker enligt principen

om hållbar utveckling. Enligt målen för områdesanvändningen ska man i planeringen i förekommande fall ange ersättande lösningar för områdesanvändningen när det gäller funktioner med särskilt stor samhällelig betydelse och betydande risker för miljö- och personsador. I general- och detaljplaneringen ska man räkna med ökade stormar, störtregn och översvämningar i tätorter.

Flera fastighetsägare som byggt enligt planer och bygglov har drabbats av översvämningssador för att riskerna för översvämning inte tidigare vägts in i dem ordentligt. Lagförslaget ökar den allmänna medvetenheten om hur översvämningssrisker ska hanteras och hjälper att förebygga skador. Genom bättre kunskap och medverkan i planeringen inför översvämningar kan fastighetsägarna bidra till att förebygga skador och vidta åtgärder för att skydda sig för översvämningssrisker. Utskottet påskyndar en översyn av ett ersättningssystem som omfattar byggnader och lös egendom.

Utlåtande

Utskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 6 maj 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Susanna Huovinen /sd
vordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /gröna
Antti Kaikkonen /cent
Timo Kaunisto /cent
Timo Korhonen /cent

Merja Kuusisto /sd
Markku Laukkanen /cent
Sanna Perkiö /saml
Janne Seurujärvi /cent
Pauliina Viitamies /sd
Anne-Mari Virolainen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.